

Radics állítólag puccsra készül.

Belgrád, szeptember 15. Az udvarnak tudomására jutott, hogy Radics állítólag horvát katonai személyek és a horvát ezredek bevonásával puccsot készít elő. Az összeesküvés célja a horvát közlésságnak még az új év előtt leendő kikiáltása volna. A Radics ellen kiadott elfogatási paranccsal egyidejűleg ház-

kutatást tartottak több előkelő horvát vezérpolitikusnál és egyidejűleg őrizetbe vették Kolonics Árnót, a 7. dandár parancsnokát, aki állítólag a puccs katonai részének végrehajtója lett volna. Az egész kampány azonban nem egyéb, mint készülődés a januári választásra.

Befejeződött a vizsgálat a tűzoltóparancsnok ügyében.

A tiszti főügyész jelentése a Tűzoltó Szövetség mentőakciójáról.

Szeged, november 15. (Saját tudósítónktól.) A napokban az a hír terjedt el a városházán, hogy a közigazgatási bizottság fegyelmi választmánya szombaton tárgyalja le Papp Ferenc tűzoltóparancsnok régóta huzódó fegyelmi ügyét. Illetékes helyen érdeklődtünk ebben az ügyben és megtudtuk, hogy a közigazgatási bizottság szombati ülésén még nem kerül sor a meglehetősen bonyolult fegyelmi ügy letárgyalására, sőt egyelőre még az is bizonytalan, vajon a decemberi ülésen letárgyalhatják-e. A fegyelmi ügy vizsgálóbiztos, Bárdoss Béla tb. főjegyző elkészült ugyan már a vádak kivizsgálásával és a terjedelmes iratcsomót már át is tette dr. Turóczy Mihály tiszti főügyészhez, azonban a vizsgálat anyaga olyan nagy, hogy a tüzetes áttanulmányozás és a vádirat megszerkesztése több heti munkát igényel.

Papp Ferenc fegyelmi ügyének kimenetelét nagy érdeklődéssel várja a város közönsége annál is inkább, mert bizonyos, Papp Ferenc személyéhez közelálló körökből nyílt és leplezett mentőakciókat indítottak érdekében. Megírta a Szeged, hogy a Magyar Országos Tűzoltószövetség átiratot intézett a polgármesterhez és hivatkozva Papp Ferencnek a szegedi tűzoltóság fejlesztése terén kifejtett érdemeire, a fegyelmi eljárás megszüntetését és a tűzoltóparancsnoknak állásába való visszahelyezését kérte. Az átirat terjedelmesen foglalkozik a fegyelmi ügy vádpontjaival is és megállapítja, hogy Papp Ferenc kifogásolt ténykedéseivel nem követett el fegyelmi vétséget, mert a tűzoltóparancsnok szabadon rendelkezhetik a tűzoltóság teljes felszerelésével, sőt a parancsnoksága alá utalt legénységgel is.

Ennek a furcsa átiratnak igazság szerint a levéltárban lett volna a helye, a polgármester azon-

ban udvarias ember, nem szokott válasz nélkül hagyni egy levelet sem, tehát elhatározta, hogy a Szövetség megkeresésére is válaszol és hogy válasza udvarias lesz ugyan, de kiméletlenül udvarias. Az átiratot véleményezés végett előbb azonban kiadta Turóczy Mihály tiszti főügyésznek, aki már meg is tette rá a jelentését, amelyben többek között a következőket mondja:

„Elsősorban kifogást emelek az ellen, hogy ebbe a fegyelmi ügybe a Magyar Országos Tűzoltószövetség egyáltalán beleszólhasson, mert azok a cselekmények, amelyekért a fegyelmiileg terhelt vétkesnek kimondatott és megbüntettetett, nem hivatásával járó ténykedések, amelyeknek helyessége, vagy helytelensége tekintetében a Magyar Országos Tűzoltószövetség véleményét nyilváníthatna. Ebben a fegyelmi ügyben arról van szó, hogy Papp Ferenc tűzoltóparancsnok a tűzoltói szolgálat teljesítése végett rendelkezésére bocsátott fogatokat és kocsisokat a saját magángazdasági céljaira több ízben igénybevette. Ezek olyan cselekmények, amelyek szakszerű véleménynyilvánítást nem igényelnek,afelett pedig nem lehet szemrehányást tenni, hogy egy közszolgálati alkalmazott a város vagyonával ilymódon a maga előnyére visszaéljen, az ilyen cselekmény feltétlenül fegyelmiileg büntetendő cselekmény, amit különben igazol a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának határozata is, amelynek felülvizsgálata tekintetében a Magyar Országos Tűzoltószövetség véleményét nem is nyilváníthat.”

A polgármester minden valószínűség szerint a főügyész jelentése szellemében fog válaszolni a Szövetség megkeresésére. Ezzel azután a szokatlan formájú mentőakció meghiusultnak is tekinthető.

Az iparosság megszervezése.

Irta dr. Tonelli Sándor, a szegedi kereskedelmi és iparkamara főtitkára.

Évek óta bizonyos nyugtalanság tapasztalható a magyar kisiparosság körében. A megnehezített viszonyok, a folyton növekvő adóterhek, a munkásbiztosító költségei és komplikált adminisztrációja, a megcsökkenő kereseti lehetőségek fokozott erővel nehezedenek erre az osztályra, amely évszázadokon át a polgári hagyományoknak a leghivatottabb képviselője volt Magyarországon. Az iparososztály valahogyan elhagyatottnak érezte magát és úgy vélte, hogy

nincs igazi szószólója, aki jogos kívánalmait felfelé megfelelő nyomattal kifejezésre juttatná.

Érthető és természetes volt, hogy mikor néhány esztendővel ezelőtt az ugynevezett kézműveskamara mozgalom megkezdődött, sokan az iparosok közül tényleg elhitték, hogy csak egy intézményen múlik, hogy a kisiparnak a bajai orvosoltassanak. Elhitték, hogy ha lesz kézműveskamara, akkor az el tudja osztani az

tetején volt, mert hogy oda rakta őket a némő, aki kiszökte őket a partból, mikor rágyűtt az eső.

— Milleker az a némő, ugy-e?

— Valami olyasféle. Régön dúri mán az ott a földet, el is vitt ilyen cifrásági tanálmányt a fene tudja, hány ládával, hát mondok, hogy lögyön belüle az én városom muzeumjának is, mert szegedi vagyok én, tudja, oszt most hazagyűltem husvétolni egy kicsit, hát, mondok, mán csak nem gyűvök üres kézzel.

Vagy kétszer jött még haza husvétolni s most már külön tárlójuk van a régiségtárban a gyűjtemény diszeinek, a vattinai encsembencsemeknek. Hát így is lehet szeretni a szegedi kultúrát, könyörgöm. De úgy látszik, előbb el kell menni Vattinára vasuti bakternak.

A másik mecénás vizenjáró ember volt, Erdélyi Ferenc nevezetű, a háború előtt kotrómunkás volt Sziszekén, onnan járt haza karácsonyolni Felsővárosra. És minden esztendőben hozott valami római régiséget, amit a régi Siscin eliszaposodott romjai közül kavart fel a kotrógép. Hozott cserépmecsest, bronz-plajbászt (stylust), római suszter-tallért és egyéb apróságokat a Kulpa fenekéről.

— Hát ami a kezéigébe esik az embőrnék, tudja, azt is csak úgy lopva. Mert ami értékesebb kerülközik, azt mingyárt viszik a horvát mérnekek az Agrábba, fene a fajukba.

Utoljára hozott Erdélyi Ferenc egy arany nyakláncot, apró zöld kövekkel, alighanem türkizekkel. Mindjárt felbecsültem valamelyik ékszerésszel, próbálja ki, arany-e, mérje meg s üzenje meg, mit ér.

Akkor ért háromszáz koronát, ami mai értékben ötmilliót tehet. Ezért azt mondtam Erdélyi Fe-

rencnek:

— Nézze, öregem, ennek a láncocskának ennyi az aranyértéke, azt kifizetjük magának. Ahhoz jussa van s bizonyosan ráfér ez a kis segítség ebben a cudar világban.

(„Cudar világ.” 1913-ban!)

— Szó sincs róla, — állt egyik lábáról a másikra az öreg Ferenc.

— No ugy-e? — kapargáltam össze a pénzt elégedetten.

Orültem, hogy végre valahogy viszonzhatjuk a sziszeki kotró sok szivesességét.

— Szó sincs róla, hogy én ilyesmiért a szülővárosom muzeumától pénzt fogadjak el, — kapta vissza a kezét indignálódva. — Nem olyanféle vagyok én, kérem szépen. Azért hogy én szegény embőrvagyok, kérem szépen, ne tessék engem sértőgetni.

*

A rendező-pályaudvar környékén, a fűtőház mellett téglát égetnek a vasutasok a város földjéből. A dorozsmai kubikos, aki az agyagot bányássza, egész sereg népvándorlaskori sirt talált tavasztól őszig. Egy-két koponya be is került hozzánk, de az egyetlen ép edény, amit a sírokban talált, nem. Azt elvitte egy „tűztöltő ur”. Biztattak bennünket, hogy majd behozza, amit nem ő talált és nem neki ástak s amit a szegedi föld mégis csak a szegedi muzeum számára tartogatott és a városi föld a városi muzeum számára. Félév óta várjuk, de még eddig nem jött. Ugy látszik, nem tudja, hol a kulturpalota. Itt írom meg, hogy a Rudolftéren van s ott szívesen látják nemcsak a Koske Gáborokat és Erdélyi Ferenceket, hanem a „tűztöltő urak”-at is.

adósérelmeke, a munkásbiztosítás körül jelentkező bajokat, részletetni tudja a kisiparosokat a közszállításokban és azt a helyzeti elégedetlenséget, mely ma kétségelentül megvan, megelégedettségre tudja átváltoztatni. E feltevések mögött talán még az a gyanu is lappangott, amit egyesek még szítottak is, hogy a meglevő kereskedelmi és iparkamarák nem feleltek meg hivatásuknak és nem képviselték elég erélyesen a kisiparosság érdekeit.

A kamarák örömmel fogadták, mikor Walkó Lajos kereskedelemügyi miniszter ankétot hívott össze a kézműveskamara mozgalom megbeszélése céljából, mert úgy vélték, hogy ezen az ankéton alkalmuk lesz, hogy a bajoknak igazi okait rámutassanak és komoly javaslatot tehessenek a kisiparosság szervezeti kérdéseinek megoldására. Az ankét lefolyása már a lapokban megjelent tudósításokból ismeretes. Véletlenül e sorok írója volt az, aki az értekezlet tulnyomó többségének hozzájárulásával egy olyan javaslatot terjesztett elő, amelyhez Walkó miniszter hozzájárult és egy szűkebb bizottságot küldött ki a reformtervezet elkészítésére.

Az alapgondolatom, amelyből kiindultam, az volt, hogy hiábavaló addig minden központi szervezet, amíg az iparosság közvetlen érdekvéköpiseletei, az ipartestületek mai szomorú állapotukban szynylódnak. Az ipartestületeknek igazi hatáskörük nincs, anyagi eszközeik szegényesek, eredményes működés nem tudnak kifejezni. Ezért a reformot az ipartestületeknél kell megkezdeni, úgy hogy rendes irodát tartanak fenn, állandó tisztviselővel. Célszerű volna az ipartestületek anyagi bázisának ki- szélesítése céljából, hogy az összes iparosok, tehát azok is, akiknek ipara képesítéshez kötve nincs, az ipartestületekbe való belépésre kötelezessenek. A tagdíjak kötelező módon progresszív alapon állapítandók meg és feltétlenül közigazgatási uton hajthatók be.

Ez a reform természetesen törvényhozási uton hajtható végre. A törvényben, amely „a kézműves testületek törvénye” címet viselhetné, történnék intézkedés egy központi jellegű szervezetnek a felállításáról, mely az Országos Kézműves Testület néven alakulna meg. Ennek az országos szervezetnek természetesen nem az volna a hivatása, hogy bürokratikus intézmény legyen és fegyelmi jogot gyakoroljon az ipartestületek fölött, mert az ipartestületek autonómiája egy százados fejlődés folyamán kialakult érték, melyet bántani nem szabad. Értékes működést fejlethet ki azonban a központ, ha olyanformán, mint a városok kongresszusának az irodája, az általános jellegű kérdéseket tárgyalás céljából előkészítené, ezekben az ügyekben javaslatokat tenne és az ipartestületek országos kongresszusait megszervezné. A kamara címet és jellegét azért nem tartottam helyesnek, mert a kamarák a kifejlődött gyakorlat szerint helyi jellegű és nem országos érdekvéköpiseletek s a címeknek s feladatköröknek az összekeverése olyan surlódásokat idézne elő, melyek éppen az iparosság- nak nem állhatnak az érdekében.

Ebben a formában az Országos Kézműves Testület aránylag csekélyebb költséggel is megvalósítható volna, mintha teljesen kamarai feladatkörű ruháznának rá. Esetleg a fenntartására már évi 50.000 aranykorona is elégsége volna. Ezt az összeget pedig az iparosok egyenes megadóztatása helyett, amittől éppen ma óvakodni kell, elő lehetne teremteni úgy, hogy a megreformálandó és a mainál jelentékenyen nagyobb költségvetéssel dolgozó ipartestületek évi előirányzatuknak egy bizonyos hányadát bocsátandák az Országos Kézműves Testület rendelkezésére. Az utóbbinak az ügyeit egy választmány intézné, amely úgy jönne létre, hogy minden ipartestületet egy szavazati jog illetne meg, a nagyobb ipartestületek azonban taglétszámuk arányában több szavazattal is rendelkeznének.

Az átszervezési munkának azonban ki kell terjedni a mai kereskedelmi és iparkamaraikra is. A kamaráknál is sok orvosolni való van ugyanis. Első helyen áll a kamarai választások ügye. A törvény szerint a kamaráknál öt évenként kell a választásokat megejteni; ennek ellenére vannak vidéki kamarák, ahol már tizenhárom év óta nem volt választás. A kamarai tagok elaggottak, részben elhaltak és a kamarák mai összetételükben nem kifejezől a területük közigazdasági struktúrájának. Fontos eredmény-